

Justitiële Informatiedienst
Ministerie van Justitie

**Waarom is standaardisatie
noodzakelijk?**

Justitiële Informatie dienst

Justitiële Informatiedienst
Ministerie van Justitie

Waarom is standaardisatie noodzakelijk?

Datum 8 april 2010
Status

Inhoud

- 1** **Waarom is standaardisatie noodzakelijk? - 9**
- 1.1 Van bilaterale afspraken naar afspraken op ketenniveau - 9
- 1.2 De business case van standaardisatie - 11
- 1.3 De noodzaak van standaardisatie samengevat - 12
- 1.4 EBV en de standaardisatie van gegevensuitwisseling - 12

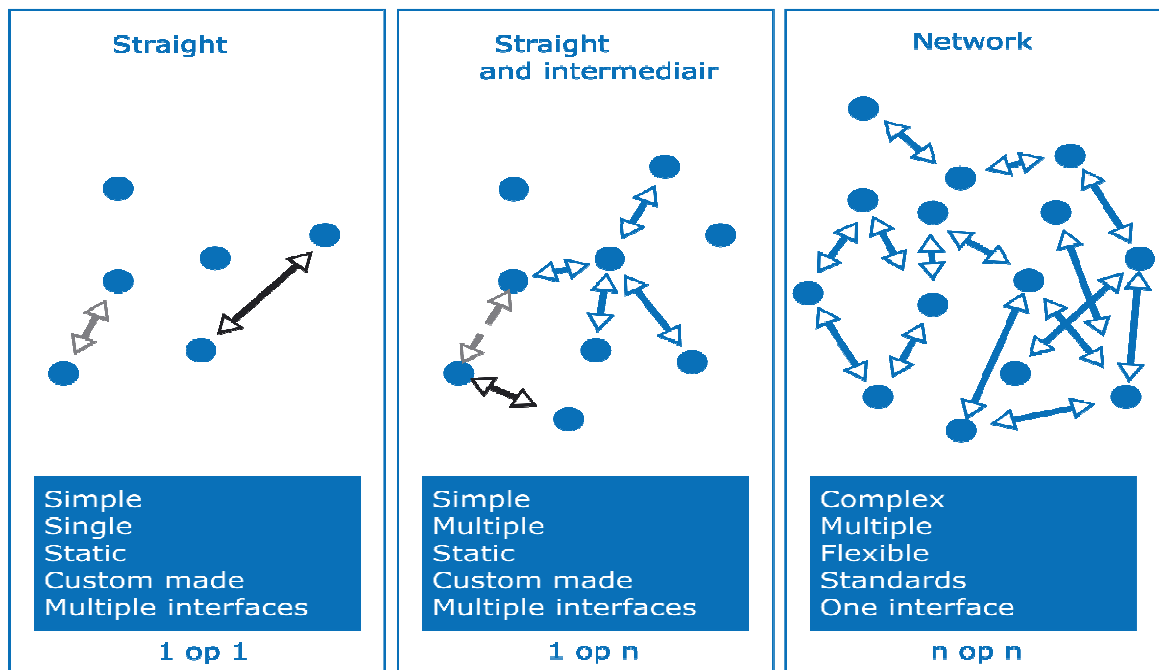
1 Waarom is standaardisatie noodzakelijk?

Een vaak terugkerende element in discussies als het gaat om keteninformatisering en de elektronische gegevensuitwisseling in ketens is de vraag of standaarden daar nu wel of niet van belang zijn. Immers, het gaat toch om het eindresultaat, niet hoe je daartoe komt? Toepassen van standaarden wordt in sommige gevallen zelfs gezien als een risicoverhogende activiteit welke de deadline en het budget van een project onder druk kan zetten. Als je voor grote (politieke) uitdagingen staat om problemen in de maatschappij op te lossen (denk bijvoorbeeld hierbij aan Grijpink's zogeheten dominante ketenprobleem) dan is *time-to-market* cruciaal zou je zeggen, niet hoe je het doet.

Laat we meteen vooropstellen dat de introductie van een standaard nooit en te nimmer rechtstreeks een dominant ketenprobleem oplost. Als we als ketenpartners in bijvoorbeeld de strafrechtsketen een groep raddraaiers door heel Nederland willen volgen, is het van belang dat we elkaar op de hoogte houden van de gepleegde (of te plegen) interventies op die doelgroep. Hoe dat uiteindelijk technisch wordt opgelost en met welke standaarden maakt dan niet uit, zolang die functionele eis maar wordt ingewilligd.

1.1 Van bilaterale afspraken naar afspraken op ketenniveau

Maar er ligt bij het ongebreideld toepassen van eigen bedachte standaarden, veelal afgesproken in bilateraaltjes, of door onder grote druk uit de grond gestampte ketenvoorzieningen op het ketenniveau wel degelijk een niet te onderschatten achterliggend ketenprobleem op de loer.

Figuur 1: Van bilaterale, niet-gestandaardiseerde uitwisseling naar gestandaardiseerde uitwisseling in ketens en netwerken¹.

De bolletjes in de modellen in figuur 1 staan voor de verschillende ketenpartners en de eventueel aanwezige keteninformatiesystemen in een bepaalde keten. Zonder ketenbrede standaardisatie op het gebied van uitwisselingsstandaarden en zonder standaardvoorzieningen in de keten is de kans groot dat alle uitwisselingen tussen de partners en de applicaties veelal bilateraal, in verschillende projecten worden gerealiseerd, met steeds weer eigen keuzes ten aanzien van technologie en standaarden. Zolang het aantal relaties te overzien valt en het uitwisselingspatroon nog redelijk simpel blijft komen de betrokken partijen daar nog wel mee weg.

Onze informatiemaatschappij laat echter zien dat organisaties steeds meer, steeds vaker en steeds sneller informatie met elkaar moeten uitwisselen ter ondersteuning van hun eigen processen of om aan vragen van "buitenaf" te kunnen voldoen. Ketens veranderen daarbij steeds meer in netwerken, waarin organisaties met steeds weer andere partners (moeten) samenwerken. De snelheid waarmee partijen zich moeten aanpassen, de reikwijdte van de gewenste veranderingen en het feit dat het netwerk in theorie wereldwijd is, maakt het dat de gegevensuitwisseling steeds belangrijker maar ook steeds omvangrijker wordt.

Bilaterale afspraken over gegevensuitwisseling en het beheer van de daarbij gerealiseerde oplossingen worden in dat licht voor een ketenpartner steeds complexer en uiteindelijk erg ondoelmatig. Als je bedenkt dat door voortschrijdende digitalisering van werkprocessen elk nieuw systeem naast de ondersteuning van het primaire proces ook nog eens een veelvoud aan koppelingen met andere systemen moet meenemen in de ontwikkeling, dan is duidelijk dat kosten en ontwikkeltijd van

¹ Voorbeeld is afkomstig uit: van Sante, T. e.a., *Wegwijzer voor het gebruik van IT-standaarden*, 2005, Getronics PinkRocade/Van Haren Publishing, ISBN 90 77212 37 G
Pagina 10 van 13

zo'n systeem explosief stijgen als we die koppelingen los van elkaar telkens weer op een andere manier moeten realiseren. Daarnaast gaat bij oplevering van die systemen en hun koppelingen de beheerlast navenant omhoog. Het kan ertoe leiden dat organisaties niet meer in staat zijn om nog verder te innoveren en alleen nog maar tijd en geld aanwenden om hun *legacy* draaiende te houden.

1.2 De business case van standaardisatie

Het adopteren van standaarden helpt organisaties in een bepaalde sector of keten om de benodigde inspanningen bij het realiseren van koppelingen met andere organisaties en/of ketensystemen te minimaliseren. Hoe ketenpartners intern de processen achter de koppelingen verder geregeld hebben, mag nauwelijks van invloed zijn op de ontwikkelingen bij anderen, en vice versa. Men koppelt op het zogeheten koppelvlak waar standaarden met elkaar zijn afgesproken, en men is niet afhankelijk van elkaars interne business logica en technische keuzes voor de ondersteuning van de eigen bedrijfsprocessen. Het adagium luidt: "*koppelen door te ontkoppelen*".

In bepaalde internationale, commerciële ketens is het standaardisatieproces voor wat betreft gegevensuitwisseling al heel ver doorgevoerd. Wie niet snel en goed kan koppelen volgens in een bepaalde keten internationaal geaccepteerde standaarden, ligt er uit en kan zijn business opdoeken. In publieke ketens lijkt dit probleem voor organisaties op het eerste gezicht minder prangend. Immers, het lijkt voor velen zeer onwaarschijnlijk dat er concurrenten komen voor bijvoorbeeld de politie. Concurrenten die, omdat ze sneller en effectiever kunnen inspringen op bepaalde ontwikkelingen, een groter marktaandeel in het politiewerk zullen gaan verwerven. Maar reken je niet rijk, want dachten de spoorwegen en de posterijen ook niet dat ze nooit last van concurrentie zouden hebben? Niettemin hebben we het hier dan niet sec over een ketenprobleem, hoewel de 'dreiging' van concurrentie soms wel kan helpen om partijen sneller te laten schakelen en standaarden te accepteren ten behoeve van het realiseren van oplossingen voor werkelijk dominante ketenproblemen.

Diverse bilaterale afspraken ten aanzien van gegevensuitwisseling, een groeiend aantal centrale ketenvoorzieningen die elk hun eigen infrastructuur definiëren en de constatering dat gegevensuitwisseling niet stopt bij de "eigen" keten leiden uiteindelijk wel tot problemen op ketenniveau: een keten kan niet meer effectief reageren op commerciële, maatschappelijke en/of politieke eisen. Want ook in publieke ketens is er steeds meer de noodzaak om snel te kunnen inspringen op veranderende omstandigheden. Nieuwe wetgeving, maatschappelijke discussies, maar ook verschuivingen in rollen vereisen een hoge mate van flexibiliteit van de ketenpartners én de keten als geheel. Het negeren of veronachtzamen van standaardisatie in keteninformatiseringsvraagstukken is dan vragen om (echte) problemen.

Met standaardisatie wordt bijvoorbeeld de identiteitsfraude niet rechtstreeks tegengegaan, wordt niet voorkomen dat uitkeringen ten onrechte worden verstrekt en worden wachttijden in de zorg als gevolg van te lange verwerkingstijden bij informatieoverdracht niet teruggedrongen. Maar om (dominante) ketenproblemen effectief en snel aan te pakken wordt de toepassing van standaarden als steeds urgenter ervaren. Zo beschouwd kunnen we concluderen dat we met standaardisatie eigenlijk te maken hebben met het oplossen van een metaprobleem, een probleem dat achter dominante ketenproblemen wegkomt en dat een zeer kritische succesfactor vormt voor de oplossing van de meer "tastbare" ketenproblemen.

1.3 De noodzaak van standaardisatie samengevat

Samengevat dragen standaarden en andere structurele afspraken in ketens bij tot de realisatie van:

- snellere oplevering van (keten)ontwikkelingen;
- verbeterde beheersbaarheid van opgeleverde resultaten.

Maar (indirect) ook tot:

- verbetering van de inhoudelijke kwaliteit van de uit te wisselen informatie;
- verhogen van de doelmatigheid van (keten)processen;
- verbetering van de informatiepositie van alle ketenpartners;
- verkorting van doorlooptijden van de uitwisseling van informatie.

Elektronische gegevensuitwisseling gebaseerd op standaarden en omliggende afspraken is noodzakelijk ten einde in ketens te komen tot de verbetering van de interoperabiliteit, tot een doelmatige inzet van middelen en mensen bij de ketenpartners en tot een effectieve en efficiënte werking van de ketenprocessen en services die deze ketens vormen.

1.4 EBV en de standaardisatie van gegevensuitwisseling

De ketenstandaarden die in diverse justitiële ketens zijn vastgesteld en de daarbij gehanteerde EBV Methode zijn goede voorbeelden van afspraken die in bepaalde ketens zijn gemaakt om gegevensuitwisseling te modelleren. De toepassing van de standaarden zelf is verplicht. De EBV Methode daarentegen is geen in beton gegoten set aan vaste handelingen en procedures, maar de diverse ketenproducten die in de methode worden opgeleverd zijn zelf wel weer volledig gebaseerd op internationale, open standaarden en hebben een verplichtend karakter in de ketens waar de methode is omarmd.

